

MÛSEVNI LISZT

Mészecske verszke novine.

Vu iméni prékmurszke evang. sinyorije reditel
i vödávník: FLISZÁR JÁNOS, Murska Sobota.

Rokopiszi sze morejo v Puconce posilati.

Csek racsuna st. 13,586; imé „Düsevni liszt“ Puconci.

Cejna na cejlo leto 20 Din., v zvönsztvo 30 din.,
v Ameriko 1 Dol., edne numere 2 din.

Naprejplacilo

gorivzeme vszáki evang. dühovnik i vucitel.

Predga*)

ob priliki dolidévanya grüntnoga
kamna D.-Lendavszké evang. cerkvi,
dr'zana po Skalics S. dühovniki.

„Zdá pa osztáne vera, vüpanye, Lübén,
eta trôja; najvéksa je pa toté
Lübézen. (1. Kor. 13, 13)

Bratje i szesztre vu Goszpodni!

Té nas denésnyi radoszti ôszvétek je
edna lêpa szvedocsba pravice zaklücsni
rêcsi od Pav. apostola popiszane Lübénni
hymne; pôleg steri rêcsi trôje velko, ne-
premenliyo jeszte na etom szvéti: „vera,
vüpanye, Lübézen, eta trôja, najvéksa je pa
toté Lübézen“.

Szvedocsba tê apostolovi rêcsi je nas
ôszvetek zâto, ár tak lehko právím, ka ete
nase mále, zacsnylene cêrkvi vszáki cigeo
i vszako prigiscso pészka, steri sze pri
nej zidanyi ponücati má, je od Lübénnoszti
prineseni vküper. Od Lübénnoszti prôti Bôgi,
prôti cêrkvi i od Lübénnoszti blíznyega.

Vu denésnyem 'zalosztinom szvéti, gda
plemenschkoga, i tü i tam escse verszkoga
odürjávanya ogen gorí; i gda zavolo ne-
vole, szrmastva milio i milio lüdi jávcse,
kricsí za pomôcs, sze tak vidi nam, da
bi ete cêli radoszti ôszvétek i tá zacsnye-
na mála cerkev szamo edna lêpa szenya
bíla i bi sze bojati mogli, ka sze prebidí-
mo 'z-nyé.

*) Predga je vu vogrszkom jeziki bíla dr'zana i tü
je szamo zdr'zéték.

Ali radoszti szkuzé priletijo nam, Len-
davszkim gmajnarom, gda vídimo, ka je
né szenya, nego od lêpe szenye lepsa iz-
stina, ka sze je szpunilo vüpanye nasi ocsá-
kov, hrepenénye ete mále gmajne.

Nasi predhodécsi — eden Balogh Ár-
pád, herceg Esterházy Miklós, Vucskics
Ferenc, Petrikova familija, dühovnik i vu-
csiteo i drúge vrêle kotrige té gmajne szo
'ze dávno scseli doszégnoti té lêpi cio,
steroga z Bôzov pomocsjöv sze je zdâ
nam dalô doszégnoti. Meli szo plán edne
lêpe cêrkvi, ali do zidanya je né prislo.
Med tem je rászo cêrkveni fond z áldovov,
stere je Lübézen prineszla na Goszpodnov
oltár. Ali prisla je bojna i ka je Lübézen
vküperszprávila, tiszto je vnicso odürjáva-
nya plamen.

Po bojni je tá mála gmajna escse
ménša posztánola, edna verevrêla mála
csrêda, stera ne szpádne v cágloszt, nego
'zivé, vüpa sze, szprávila dale. Ali escse
dobri pár lét csakati more denésnyi ve-
széli dén. Oh kakse csákanye je bilô tó!
'Zijajôcsi vandrar ne 'zelé tak hladno vo-
dô, v nevôli bodôcsi né tak pomôcs, kak
je tá mála csrêda csákala ete dén i tisz-
toga escse lepse csáka, gda sze v törmi
ete zacsnylene cêrkvi oglászijo z milim,
bruncsaním glászom-zvonôvje. Eden veszéli
dén je 'ze zísao. Nisterni med námi mo-
gôcse escse dvojíjo, vcagajo, ali tê bole
vervajôcsi sze batrüjejo z-apost. recsámi:
„ . . . Vera, vüpanye, Lübézen . . . naj-
véksa je pa toté Lübézen“.

I lübézen prijátelszka sze je tüdi do-
teknola szrc bli'znji nasi i prisli szo nam
na pomôcs, kak dobra brátja brezi raz-
lôcska vadlûványa. Dvá plemenitoga szrcá
katolicsanszkiva goszpôda: Toplak Józef
z-Petânc i Vogler Józef z-Motvarjavec
szta obezsala véksi tao rusta (vôzdelanoga
i esze posztávlenoga!), z-Dolgavaszi kato-
licsanszki bratje szo pa okôli 20.000 cigla
zvozili ksenki k cerkvi. Té lêpi plac, na
sterom de cerkev sztála, je té velkoga imé-
na 'ze pokojni herceg Esterházy Miklós
dao; i tüdi z izraelszkoga vadlûványa nam
jih je vnogo na pomôcs i známo, ka nam
escse i nadale bodejo na pomôcs, sztan-
csarje etoga máloga várasa, da naj vszaki
má niksi tao v etoj máloj cerkvi, stera
sze z szami áldovov má goriposztaviti i
stere imé 'ze zdâ lehko ovádim. Lehko bi
bila Petra, Pavla, ali Luthera, — cerkev,
zavolo ednoga, ali ovoga imena bi sze
nam nê trbelo szramotiti. Pa itak ni edno,
ni ovo imé nede noszila. Od tisztoga do-
bi imé, ka jo je zgrüntalo i ka jo gori-
posztávi i ka glásziti scsé tá cerkev — „lübèz-
noszti cerkev“ de nyê imé. Naj nyê escse i imé
glászi, ka lüdi doszta vsze lehko lôcsi:
csészt, imánye, zmo'znoszt, plemisztvo, gra-
nice, jezik! lehko szo ráznoga vadlûványa,
vüpanya, ali lübézen, stera je tá nájzmo'z-

nêsa na szvéti, je itak zná vjedínyati. Ár
lübézen tô právi, ka kaksegastécs národa
szmo, sterikoli je nas lübléni materni je-
zik, v káksojstécs cerkvi molimo ednoga
právoga Bogá, brátja szmo szí i deca ed-
noga Ocsé, kí je vu nebészaj.

Szamo krívi prorocke dêvajo vedno
razlôcsek med cslovekom i cslovekom po
národnosztí, jeziki, vadlûványi itd. i sztem
fudajo odúrjávanya peklenszki ogen nê na
Bo'zo, nego na satanovo díko. Goszpodin
Bôg nigdár nede od nász pitao: k kakse-
mi národí szí szlisao, po káksem jeziki szí
gúcsao, v sterój cerkvi szí me molo; nego
tô de pitao: kak szí lübo bli'znyega szvo-
jega i kelko dobra szí vcsino?

Na lübézen prôti Bôgi i bli'znym
scsé vcsiti tá cerkev vszakoga, kí v nyô
sztôpi poszlûhsat rêcs Bo'zo, naj na velko
Bo'ze pítanye vszáki zná prav odgovoriti
nê szamo z vüszdami, nego tüdi z živle-
nyom. Záto naj noszi „cerkev lübèznosztí“
imé i naj navôke glászi: vera, vüpanye,
lübézen, eta trôja; nájvéksa je pa totê
lübézen“. — Amen.

Blagoszlov reformácije. Pred refor-
mácijov vu 500 létaj je 20 pobo'zni knig, po
reformáciji vu 30 létaj 500 pobo'zni knig bilo
vôdáni.

Mladézni nevarnoszti.

FLISZÁR JÁNOS.

Na 'zitka pôti nezracsúnano nevarnoszt i
pogübeli sprevája csloveka, sterim nalehci na
porob szpádne, náimre mladénci. Vszáki dén sze
ponújajo prilike, stere mre'ze posztávijo pred
vandrare potüvajôcse, zapelávajôcse je na szvo-
je nalecsene gyeline, naj je morejo zapelati. Kak
szvéto pizmô právi, vrág okôli hodi, liki ôrgya-
jôcsi orozlán, iszkajôcsi, steroga bi zadrobi-
sao i pôzro. Síta szkrivomá, kak nevidôcsa té-
nya za mladénci, napádne ny h rad vervajôcsi
nágib, fantázijo i vrêle náklonoszti, da je ponyi
zamre'zi i szebi naporob vr'ze. Náimre húde
i lehkoske lüdí poisese gori, 'znyimi sze sztü-
várisiva i nyê ponüca gori, naj te nedú'zne
szkvari i szvoj sereg povéksa. Záto, mladénci
dobro szí preszámajte pred vász posztávle ne ta-
nácse, da sze nedáte vkaniti i zapelati:

1.) *Hábajte, ogiblíte sze hüdoga pajdástva!*
Tô je vam dáni te eden nájprvi moj tanács Hú-
do pajdástvo je satana vlák Doszta mládim dñ-
sam je bilô ono 'ze vmoritel, doszta lépoga
trôsta i blá'zensztva ráni grob; doszta mládlí lü-
di je 'ze vneszlo vu spot, vu cágloszt, vu sza-
moga vmorsztva kmicsno prepaszt. . . . .
Károlya ocsa je eden lêpi dén na pamet vzéo,
ka sze je nyegov szin med húde, razbijászte
pajdáse zmésao. I li hitro je na pamet vzéo to-
ga nászhaj pri sziná szvojega znásanyi. Doszta
sze je sztarao vu szebi, ali szinôvi je záto ni
edne rêcsi nê pravo. — Eden vecsér je sészt
lêpi, erdêcsi jábok prineszao z ogradcseka, na
eden tanyêr je djávsi i tá je je dao szinôvi. Té sze
je jáko obészelo toj szkrbnosztí ocsinój i lepô
je je zahválo.

„Na nisterni dén je tá deni, dokecs sze
dobro nedozorijo i neszprhnêjo“ — je pravo

**Nôvi Zákon ali Testamentom,
Goszpodna nasega Jezusa Krisztusa,
zdâ oprvics z grcskoga na sztári szlo-
venszki jezik obrnyeni po Kűzmics
Stevani, Surdanszkom farari, v-Halli
Saxonskoj, 1771.**

Predgovor.*)

Vszakomi, ki bode eto steo, krszczeniki, miloscsó, mér, blagoszlov, i zdrávje vu Goszpodni nasem Jezusi Krisztusi, Amen!

§ 1. Dvôje csűdovanya vrédno Bo'ze velike szkrbi, katero on má na Sztároga i Nôvoga Zákona ono pizmo, vu sterom je szvojo szvéto volo od cslovecsanszkoga národa, jáko 'zmetno szprávlenoga, zvelicsanya vö nazvészto, sze nahája tákse szvedocsansztvo: da nám je na obôje dvôje potrečno nê szamo szkrblivo paziti; nego i du'zni szmo, kak za to prvo, tak i za to drűgo, Bôgi nasemi szpunoga szrcá vszigidár hválo dati.

§ 2. To prvo je eto: Kaj je szvojo szv. rêcs, kak jo je dao gori zapiszati, vu sztárom Zákoní po Prorokaj 'Zidovszki, vu Nôvom Zákoní pa po Apostolaj Grcski, vtelikom vrêmeni

*) Etoga „Predgovora“, steroga je pravzaprav Kűzmics Stevan szam pizsao, no csi je Torkos Jo'zef podpiszani, nega pri kesznêsi vödányaj Nôvoga Zákona. Ár je pa té predgovor velike literarne i cerkvene historicsne vrédnoszti, záto ga na vecs sztranzsko 'zelénye eti dámo napré.

i vtelikájsem premínyávanyi szveckoga dugoványa notri do nasega 'zivilénya cêlo i csiszto obdr'zao. To drűgo je pa eto: Kaj je escse vszaksem vrêmeni mo'zake zevszaksega národa zrázlocsnim' jeziki gucsécsega pobűdo, ki szo szv. pizmo Sztároga i Nôvoga Zákona z-'Zidovszkoga i Grcskoga, niki vsze, niki pa káksi tao szamo, na szvojege národa lasztivni jezik obrnoli.

§ 3. Bilô ji je isztina nê malo: kí szo eto szv. pizmo, stero mi, vűpavsi sze vu isztini, právimo, ka je od zacsetka mao notri do nasega vrêmena cêlo i csiszto obdr'záo z vszakojacskim tálom zácsali grizti i nyegovo popolnoszt ino csisztôcsó vu dvojnoszt zvati i tajiti.

§ 4. Na imé, ka sze Nôvoga Zákona kníg dosztája, známo jálnoszt oni, kí szo od práve csiszte krsztsanszke vöre kraj zavdarili: kak vno-gokrát szo namínyávali zmenkanye szv. pizma kázati. Známo i oni vu nasem vrêmeni bodôcsi szlêpo szrcsnoszt; kí szo brezi prebránya i rázuma vszakojacsko med szebom protivno i rázlocsnó sténye (variantes inter se lectiones) Nôvoga Zákona vkűpe prinásali csi gli, kak stímam nê zhűde, dönok z-nezrele náklonoszti; geto sztoga nyihovoga dela szhája eto, liki dabi szv. pizmo nebi bilô popolno.

§ 5. Ali ni ovi szvojom jálnosztjom, ni eti szvojom szrecsnosztjom, szo nê li szami nikaj nê mogli skòditi csisztôcsi Nôvoga Zákona pizmi; nego bole etak je nyegova csisztôcsa i po-

ocsa i escse edno szédmo je djao k-sesztim jábokom, stero je celô gnilo bilô. I pravo je Károlyi: „Niháj tô tűdi pri ovi.“

„Ali ocsa, — právi Károly, — ka pa csi tô gnilo i ove szkvari?“

„Miszlis?“ Ka pa csi ovi sészt eto falincsno poprávi?“ — je erkao ocsa i vö je z hi'ze sô.

Za eden tjeden je velo ocsa szinê, naj vö-prineszé jáboka . . . Ali, kak sze je zadrezno! Vszê sészt lépí, erdêcsi jábok je gnilo bilô, tak da szo szmrdele.

„Viste, nê szem pravo, ka od one gnile i zdrave gnile grátajo,“ — je pravo Károly oblávno.

„Znás ka, moj szin?“ — právi ocsa ômurno. — „Jeli te neopominam nesztanoma, ka te hűdo pajdástvo szkvari i ti nebôgas? Od eti jábok szí példo vzemi, ka kama más pridti, csi nadűze med szkvarjenimi tvojimi pajdásmi osztánes . . .“

Drági mládi prijátelje! Szkvarjeno bode i to nájcsiszteše szrdcé, csi sze z-necsisztimi pajdásiva. Ali je pa vöobszlű'zeno nevarnoszti. Z-kém sze sto tűvárisiva, táksi gráta. Csi je cslovek dugse vrêmen med hűdimi, kaksté szí krepek bojdi, prvle-szledka szpádne i poménka v-dobrom. Záto sze ogibli hűdoga tűváristva!

Kakda ti je mogôcse szpoznati, stero je za tébe dobro, ali hűdo tűváristvo?

Tô szpoznati je nê celô lehko, ali záto dönok nê mogôcse. Poszlűhsaj, ka gucsijo od ednoga i drűgoga tvojege pajdása, ali pa dobro poznani posteni lűdjé. Koga obszòdijo, z-tisztim sze ne pajdásivaj; ali koga lűbijo, hválíjo; tisztoza szí zeberi za prijátela! Pocsaszom i ti szam lehko szprávís szebi ogvűsanye. Örocсно szpoznávaj Bo'zo právdo i stere bos vido, ka sze 'znyôv protivíjo i mogôcse tebé i na szvoj 'zitek vábijo, tiszti sze ogibli, tiszti szo hűdi lűdjé,

polnoszt z-kmice, v-steroj je vu sžrêdnyem od Krisztusovoga rojsztva vrêmeni lézála, na szvetloszt i prvo szvojo proštočso cilô posztávlena.

§ 6. Mámo, bojdi Bôgi hvála, 'znyegove miloscse obôjega dvôjega, tak Sztároga, kak Nôvoga Zákona exempláre, brezi zmenkanya, glihne z onim pizmóm, stero je oprvics bilô pizvano. Najbole pa, ka sže Nôvoga Zákona knjig dosztája, tak sže szprvim szv. Apostolov pizmóm gliha i prošto vjedinya, da niscse vu nyihovoj celsztôcsi i celosztí z-rázumóm kre isztine nemore dvojití:

§ 7. I tak, zvün ti sžtári, ni ti nôvi vez dásnyi szv. pizma razkladácske nikaj sztras'ivoga nemajo: zakoj bi ne szmeli na drúgi jezík vu priszpodobnosztí Dühá szvétoga rázuma eden táksi Nôvoga Zákona exemplár obrácsati; steri je od môdri mo'zákov pôleg dūsnevészti od vsze hüdôbe z-csiscseni i szprvim Dühá szvétoga pizmóm zglihani.

§ 8. I eto delo, na keliko sže je od vnôgi szv. mo'zákov na haszek vnôgoga národa, steri z rázlocsním jezíkom 'živé, zácsalo i escse vezdásnyem vrêmeni sže, geto tak 'zelej potrebcsina, zacsinya, je drúgo Bo'ze szktibi, stero na szv. pizmo má, k-cslovecsanszkomi národí szvedôszto.

§ 9. Zagvüsno etoga vezdásnyega cslovecsanszkoga národa sžlálnoszt je táksa: da véksi tao nyega more zadovolen biti sžtisztim jezíkom;

steroga sže je vu onoj krajini, vu steroj 'živé, núcati i na szvoj haszek obrácsati od májncena návcsó. Ár je nê vszákomi dáno Bogá po szv. pizmí, ali 'Zidovszki, ali Grcski, szebom gucsécséga razmeti: stero je vu vezdásnyem vrêmeni ni nê hasznovito, niti tákséga kaj nam nê trbê csakati.

§ 10. Geto je pa potrebno vszákomi vszákoga jezika i národa csloveki isztino Bo'zo vu szv. pizmí bodôcsó na zvelicsanye znati i od toga znánya nikoga nê trbê kraj vrácsati ino vö zapirati; záto ni nevoscseáni tak nemoremo biti, ka bi komi ono skér, stera na tó pela, brátili; nego bole na tom bojdmó; da sže nyim v-roké dá. Kotero i Goszpodin Bôg szám scsé; geto sže je dosžégamao tak szkrblivo pascso za obrácsanye prvoga pizma na rázlocsne cslovecsanszkoga národa jezike; da liki je oprvics z-szv. Dühóm i za toga zroka volo nadehno szvoje Apostole, gda je je k-vszejm národom poszlaó szvoj szv. Evangeliom glásztí, ka bi vszakojacske jezíkmí gucsali, (Act. 2. 4.) tak, geto je té dár jezíkov hênýao i Kánon od szv. Bo'zi mo'zákov je zvršeni bio, je nê steo, ka bi li v-Zidovszkom i Grcskom jezíki, da szo ga vszi lüdje nê znali, osztalo; nego 'zelejôcsi vszáksega csloveka vu vszákóm národí szvojím lasztivím jezíkom gucséga zvelicsanye, je pobúdo vu vszákóm národí vszakojácske jezike znajôcse mo'záke, po steri je szvojo prvo rêcs (textus originalis) obôjega zákona dao na drúge jezike razkiádati; naj ga po vszem szvétí vszi národje razmíjo.

Bo'zi protivníci. Bo'zi protivnik nemre bidti tvoji prijátel.

Hüdo tüvárístvo, na hüdo vneszé mládoga csloveka. Vu hüdom zráki zidejo i pridejo k-môcsi kártanye, pijansztvo, praznúvanye szvojímí hüdimí náklanosztami.

Kárte za „Vraj'zo biblijo“ imenújejo lüdje. I tó imé navadno oznaméni kártanya grêhsno sžláliscse. Prôti te isztinszke biblije, stera na vsze dobro vcsi, k-Bôgi pripela, szo kárte vnôgoga grêha mati, vnogo dūs je 'ze obiszno v nyuvoj mre'zi i pretrpelo mantre pune tú'zne poszledice; nê szamo ednoga csloveka postenoszt szo fundale.

Nedá sže tajiti, kaj szi posteni, ômurni lüdje tüdi gdate v róke vzemejo kárte i mogôcse ka kártanye z-csednosztíjov, nê z-zgrablivosztí gnáno, ne skôdi, ali léhko k-coj pridenemo, ka tüdi nehaszni, csi rávno za drúgo nê, záto ka

vrêmen odtrgne i drúgo plemenitése, dūsó razveszeljávajôcse csinénye. Vidôcse one vnôge neszrecse, stere szo z-kártanya szhájale, mladézni szrdcá porácsam, *da nigdár naj nevzeme vu roké kárte.*

Kelko neszpametnyákov pôleg kárt zamüdi szvojo du'znoszt, zaprávla szvojo vrêdnoszt, famílije krüh, szvoje zdrávje, navékse cseresz nôcsi vu tésznoj, máloj, dohána dina punoj hi'zi, pri sžtôli püklavó 'kücsécsi.

Pri orszacskej cesztí sžtojécsoj, v-„Oroszlan“ imenüváo ostarijo szo sže vszákó nedelo, stirje mo'zje prisli kártat; dvá mlájsiva i dvá sžtá-ríva . . . Med kártanyem sže je zglászo zvoná glász, pozávavsi lüdi vu Bo'zo hi'zo, ali té goszpôdje szo sže za tó nê doszta brigali. Tam szo szedeli med gôsztim dínom cigarellínov i med sórovímí glázmi, gde sže na glász szmehécsi, gde preklinjajôcsi, tak kak szo nyim kárte „prav“ ali „nê prav“ prihájale.

§. 11. Tá zvelicsanszka i na právo teliko národa ino jezikov blázensztvo obrnyena szkrb Bo'za sze je vö szkázala po Krisztusovoga vnébo zasztoplenýá vrémeni nê li szamo med onim lüdsztvom; stero okoli szuncsnoga gori hoda 'zivé, geto je Nôvi Zákon od Apostolszki mo'zákov hitro na Sirianszki jezik kaksí je teda, szkaldeánszki vküp zlo'zeni, povszud razsirjeni bio, obrnyeni: nego i med onimi lüdmí, kí szo priti szuncsenomi záhodi, je Bôg eto szvojo szkrb vö vjavo i szvojo szv. rêcs z-Zidovszkoga i Grcskoga po pobo'zni i môdri mo'zákov gedrnosztí na lasztivni szvojga lüdsztva jezik obrnyeno dao steti.

§. 12. V tom táli szo najprednyési Vlahi, ali Taliánje (Itali): kí szo naszkori po szmrti Apostolov, neznamo od koga, dôbili Vlasko, allí kak zdaj nasi Szlovenye gucsíjo, Deacsko cêlo Biblio, stero szv. Ágoston za Italiánszko, szv. Hierynomus pa za obsínszko i prôszto zové. Tô szo naszledüvale po vö razglášenom Evangelíomi vu Europi, na dr'zèle i rázlocsne jezike gledôcs, vnôge drúge, v drúgom jeziki na teliko, da sze 'ze szkoro níksi národ okolí szuncsnoga záhoda prebivajôcsi ne nájde, kí bí vu szvojem jeziki Bo'za zmo'na dela v-nasem vrémeni steti i na szvoj haszek obrnôti nê mogao. Ali i na tô je nase lüdi pobo'zna gyedrnoszt i gyedrna pobo'znoszt nadignola: da szo Bô'zo szv. rêcs vu Jndio, Malabario i Ameriko med pogane nê li szamo 'zivo neszlí, nego geto szo jí vnogo je-

zero na Krisztusovo szpoznanye vnôgi mésztajpripelali i szv. píszmo szo na nyíhov jezik obrnyeno nyim vrôke na zvelicsanye dáli.

§. 13. Meo je i má escse Goszpodin Bôg vszigidár, kak tí na vezš cslovecsanszki tak i na vezš Szlovenszki národ vu etom szvojo Bo'zanszko szkrb: da líki je od sztrédnyega môrja notri do Bêloga vszo Dalmátzio, Isztrio, Slavonio, Bosznio i Bulgáριο, Horvacski, Kranjszki, Stajerszki, Vogrszki, Morszki, Cseszki, Polszki i Moskovitanszki ország 'znyim napuno; tak je i vszáksem toga národa rázlocskom jeziki níke nadigno; kí szo na szvojo materno rejcs, v-steroj szo sze porôdili, szv. píszmo obrnoli. Te drúge zdaj tá nihavsi zadoszta nam bode, csi sze szpomenémo szkrajncov i z-dolnyi Stajercov; kí szo, kak stímamo z-nasimi Vogrszkími vu 'Zeleznoj, Szala i Somockoj sztolicí bodôcsími szloveni vrét osztánki ovi Vandalusov; steri szo po Krisztusovom rojstvi na pêt sztô zete králevcsíne Vlaski i potom Spanyol'szki ország, odnut pa prék môrja v Afriko odplavali. Med tísztimi je 'ze vleti narodjenoga Krisztusa 1562. Primus Truber, Bo'ze rêcsi vu Aurachi, kak sze szám zové, szluga, Nôvi Zákon po Krajnszkom jeziki z Glagolszki-mi píszkími vö dao. Na drúgo leto pa, tô je 1563. Dalmata Antoni, Stevan Isztrianszki i Júri Jurjavics dájo stampati znôvics v-tom jeziki vednom táli stiri Evangeliste, v-drúgom pa Apostolov Djánye z Lisztmi i szv. Ivana Oznanosztjom vrét

Vu ednoj lêpoj szprotolésnyoj nedeli je túdi tam szedo té társaság pri kártanyi, naednôk sze szamo gori odpréjo dveri i eden oficér v-majôr sar'ziji sztôpi notri. Obráz nyemi je mo'ztva ômurnoszt kázao, na prszaj sze nyemi je vecs odlikovány bliscsilo.

„Goszpôd moj — obercsé ostarjása — kosűj szem szí esze zrendelüvao, eti ga pocsákam; tecsasz szí eti doli szédem pri gosztáj . . . Szlobodno?“

Kártasom je bár nê bilô vugodno oficéra prisesztjé, ali ka szo szí vedlí. Major szí je prizajnívo zácsao zgovárjati 'zuyimi, pitájôcsi od dvá sztarésíva, csi szta nê bilá szoldáka? Te eden je právo, ka je bio i hválo sze je, ka je v-48 leti vu vecs bítki tál vzéo, i vecs mênši pripovêdk je právo z-vojáštva vrémena, na stero szo sze vszi szmeháli. Ali major je lí hitro na ômurno preobrnó zgovárjanye, erkôcsi: „Zaiszti-

no, nerazmim, ka eden cslovek, steri je teliko ômurnoga dela pré'zivo, kak oni goszpôd, kak da more szvétí Bo'zi dên „nedelo“, z-kártanyem tak tá znicsiti . . . No pa dáj'ê mi malo esze goszpôdje, té kárte; jasz znam kárte metafí i znam túdi tô, ka znamenüje edna i drúga kárta?“

Tá nyemi dájo kárte.

Na tô majôr na szto vr'ze 'zalodno szedmerko. „Viste môja goszpoda, eta véka je z-onoga rasztá valón, na steroga sze je Dávid kralá rebelisni szin Absalom, na oszli sze tirájôcsi, za vlaszé zadrugno. Oh keliko zaprávlájôcsi szinôv vlászi i kô'ze, tešla i dûse, vrédnoszti i postenyá, sze je od onoga hipa mao zadrugno gori i preislo na toj preklétoj véki!“

Gori je vdaró zeljevno deszetko.

„Nadaljáva: eto je z-onoga olijovoga dréva-véka, stero je Noéa golôb vu bárko prineszao, líki Mira-poglávára znamenye, stero je fe-

v Tibingi z Glagolszkimi i Cyruliskimi piszkmi, kak nasi exemplárje ká'zejo. Po eti ide Dalmatina Jüri i celo Biblio, tó je, Sztároga i Nôvoga Zákona vszo piszmo obrné na Stajerszki jezik z-velikim, kak právi, trüdom; i dájo vö stampati vu Wittembergi v-1584. leti z-Vlaskimi, ali szi bojdi z Deacskimi piszkmi i folio. Hvále je vréden i Franczel Miháo, ka je vu Luzatzii bodócsim Szlovenom, ali Vandalusom, Evange-liom szv. Mátaja i Márka 1670., szv. Pavla k-Rimlancom i Galátáncom liszt pa 1693. i potom celi Nôvi Zákon 1706. darüvao v-Budissi. Steroga szo naszledüvali drügi stirje môdri vu-csitelje rêcsi Bo'ze vu nasem vrémeni; i vö szo dáli vsze Sztároga i Nôvoga Zákona knige v-letí 1728. vu Budissi.

§. 14. Sto de tak kráto nasim med Mürom i Rábom prebivajócsim szlovenom té szv. Bo'ze knige na szvoj jezik, po sterom szamom li vu szvoji Prorokov i Apostolov piszmaj gucsécsiga Bogá razmijo, obrácsati? Geto je i nyim zapo-vidáva Goszpodin Bôg steti; da je môdre vsi-nijo na zvelicsanye po vöri vu Jezusi Krisztusi; tó pa ni sz Truberovoga, ni Dalmatinovoga, ni Frencelovoga, niti z-nikaksega drügoga obracsanya (versio) csakati nemorejo. Ár tej nasi Vo-grszki szlovenov jezik od vszej drügi doszta tühoga i zebi lasztivnoga má. Kakti i vu naprej zracsunani sze veliki rázlocsek nahája. Záto je potrébno biló táksemi csloveki napré sztópiti; ki bi vetom delao Bôgi na diko, á szvojemíná-

rodi pa na zvelicsanye. Liki je i Goszpodin Bôg na tó nadigno Stevan Küzmicza Surdánszkoga Farara; ki je z Grecskoga pôleg premócsi i pomáganya Dühá szvétoga z-velikom gedrnosztjom na ete, káksega stés i csüjes, jezik celi Nôvi Zákon obrnyeni i sztroskom vnôgi vöрни дүsic vö zostámpani i tebi rávno za toga zroka, za steroga volo ti je 'ze predtemtoga od nyega szprávleni Vöre krsztsánszke krátki Návuk i v-Halli 1754. stampani, v-roké dáni.

§. 15. Premiszli tak, vören krsztsenik, ki eta stés; kak veliki i zvelicsánszki haszek bode eto delo vu Bo'zój Cérkvi escse pri tvojem od-vejtki melo i dáj hválo Bôgi tvojemí za nyego-vo ocsinszko szkrb, stero szka'zúje k-szvojoj vu 'Zidovszkom i Grecskom jeziki bodócsój, etomi szvéti vö dánoj i do nasega vrémena zdr'zánoj rêcsi: geto je né dopúsztó, ka bi escse edna piknyica 'znyéh prësla. (Mátaj 5, 18.) Razmis sztoga obilno: keliko hvále i poníznoga szrcá szvedósztvá nyemi mores dati: kaj je vszákom vrémeni vu vszákom národi tákse mo'záke, stere je z-jezikmi, z gyedrnosztjom i szpobo'znosztjom gori osznáj'zo, na preobrácanye szv. piszma go-ri nadigno; da sze szkoro v-teliki rázlocsni je-zikmi, keliko ji je na szvéti, vszej vidijo té szv. knige. I tak szvojeja sztrána ocsiveszno ká'zejo: ka szo sze szpunila sztároga Zákona prorokü-vanya ('Zolt. 19, 4+57, 6) i na nase vu Messi-ášovom vrémeni bodócsje blá'zensztvo glédajócsa nazvescsávanya (Zach. 14, 7, 8.)

liko dobri szrdc pripelalo k-bo'zemi miri i po-koji: ali te hüdi je edno drügo zeléno véko zbro-do vö, naj lüdém pozábíti dá ono prvésó zelé-no vécsico . . . viste tó je pa eta!"

Gori je vdaro tikvenoga zgormnyicsa (tikve-noga filka.)

„Viste, té pa one nême bedáke obráziva, steri szo kártanya robi. Te hüdi „tém bedákom“ z-töv temnosztjöv napuni nyihove tikvi (glavé) ka dobijo, ali pa ka bodo dôbili i pod tém on lepô od nyih dobi, tó je tó, zakártajo szvoje vrémen i dús zvelicsanye.“

K-koncovi gori vdári erdecso (herc) devetko.

„Tó szo erdecsa szrdcá — nadaljáva vu szrdci genyeni majör — krvavécsa szrdcá vasi sztarisov, tüvárisic i decé, steri vszákdánésnyi krüh ví lehkosko zaprávlate, szpozábivsi sze z-ocsév, tüváristva i familiske vase du'znosztí . . .“

Majöri szo naznanili, ka szo kôla prisla, na stero je on dale sô. Ali kártasov szrdcá je

niksi csaren oblák obszeo. Ni eden je né szég-no vecs za kárte, ka bi nadaljávali. Obsütíli szo, ka major pravico má. Z-szna zdranfani nyi-hov düh je prevído, ka kak velka neszpamet-noszt, kak grozna gréhsnoszt je tó. Dokecs drü-gi lüdjé Bogá dicsijo, vu szvéti ôpravica; sze obravnávajo, oni sze v-tom hipi neszpametno vu etaksi gréśni delaj vrsenijo; i dokecs oni né szamo ednök od gréhsne, vdobicska náklonosztí gnáni, vu ednoj minuti na kocko denejo celoga tjédna szlú'z, tec-asz nyihova familia domá sztrá-dati more! Dúsnavészť sze nyim je zbüdila i glaszno nyim je vu víha trôbila szvoj kunécsi szöd: „Vi tatóvje! Vi róparje, ki szvoje familije opüscsávate i szami szvoj 'zítek krátíte!

Ne pozábi, mládi brat krsztsánszki nigdár, ka szo kárte „vraj'za biblia“ — verosztúj! Há-baj sze jí! Kí za nyé széga, vragej podáva dész-no szvojo, steri csi ti jo ednök popádne, nigdár vecs sze ga nerésis, nyemi sze odás i nyemi na porob szpádnes! . . . (Dale.)

§. 16. Obszlednyim razmis i eto, ki ete Nôvoga Zákona szv. Szlovenszke knige v-tvojem maternom jeziki stés, ali steo bodes: sz-kak veliko hválodávanyem tvojega Bogá dobrôto cilô nezracúnano mores zvisávati i csesztiti; eti knig szpavitela pa, za nyegovo, stero je k-tebi i k-tvojemi lüdsztvi szkázao, szkrblivoszt v-kákse n postenyê i vrêdnosztí szi du'zen dr'zati, ka sze ti té od szrebra i zláta dragsi kincs, brezi stero-ga szo tvoji sztarisi bili i sztebom vrét do vnô-go vrêmena 'zelno csakali, zdá brezi vszega vü-panya ino trüda tvojega vu tvoje roké dá; da tak z-ednoga sztrána poszlúsajöcsi, z-drügoga pa stécsi gucsécséga tebi Bogá v-etom jeziki dobro razmeti i nyegovo volo razmevsi k-tvojemi naj-bole vekivecsnómi zvelicsanyi ravnatí mores.

§. 17. V'zivaj záto ete Bo'zi dár szpomöcsi Dühá szvéto-ga, vören krscsenik, v'zivaj ga na právo tvoje düse zvelicsanye. Sti té na tvoj haszek vö dáne knízice. Csi je steti neznás: gda sze stéjo, poszlúsaj je gyedrno, pobo'zno, nepresztanoma, i ka 'znyih razmis, v-szrdci zdr'zi. Ka pa preci nemres zapopádnóti: sztvojom i z-drügi pomocsjom zgrüntávaj. Nato te naj nadígáva Bo'za velika szkrb, stero on má, kakti na célo szvéto píszmo, tak i na eto, kótero pred szebom más. Pöleg toga escse tvoje telovno i dühovno zvelicsanye. Ne zadovoli sze sztém, ka razmis ona, stera te Düh Goszpodnov po etoj szvojoj récsi vcsi, nego na tom bojdi, da, ka szi sze návcso, po právoj vöri i szvéto 'zitki na tvoj zvelicsanszki haszek obrnés. Etak eto szvéto píszmo, hasznóvito na vcsenyé, na káranye, na ravnanye i na pobolsávanye vu pravici, vcsini tebé popólnoga Bo'zega csloveka i na vszé dobro delo szpodobnoga. (2. Tim. 3, 16.)

§. Ti pa, Goszpodne, daj: da nam tvoja récs bode na veszeljé i radoszt, ár je imenüvanno imé tvoje nad nami, oh Jehovah, vszé seregöv Bög! Amen. (Jer. 15. 16, 17.)

M. TORKOS JÓŽEF
prednyési farar Sopronszki.

Drôvnoszti.

HÁRI LIPÓT ev. dühovnik.

Düsevno zdrávje.

Dvá znanca vküper ideta v cérkev. Té mlájsi!právi tomí sztarésemi: ka nam haszni tó, csi bár tak dosztakrát vu cérkev hodímo?

Ka nam haszni tó, odgovori té sztarési, ka tak dosztakrát jêmo?

Oh tó je szploj dügo, ár hrána nam dá möcs, dá nam 'zitek, je bio odgovor.

I tó dvôje je ne tak prevecs razlicsno, právi sztarési. Ár ka je za têlo hrána, tó je za düso Bo'za récs.

Ali kak je to, odgovori znôva té mlájsi, da jeszti vszáki cslovek 'zelé, ali Bo'zo récs pa doszta lüdi ne 'zelé poszlúsati?

Ti sze mötis, mládi priátel, je bio na tó odgovor. Ár tüdi jeszti ne 'zelé vszáki cslovek. Idi szamo notri vu eden spitál i pogledni tam bete'znike. Isztina, da je cslovecse têlo tak osznôvleno, da ono 'zelé jésztvino i pitvino, csi pa tó ne'zelé, té je cslovek bete'zen. I csi lüdjé ne 'zelejo poszlúsati Bo'zo récs, té szo oni tüdi veliki bete'znicke.

I tó je isztina. Ár csi je nasa düsa zdrava, tak ona tüdi iscse za szébe düsevno jésztvino i pitvino. Csi pa tó ne 'zelé, té je nasa düsa prevecs bete'zna i csi tó dugo trpi, tak nam vekivecsno szmrt szprávi.

Edna lèpa predga.

Eden vojaski dühovnik na bojnom pôli hödëcsi vidi na zemli le'zécsega oranyenöga vojáka. Dühovnik biblijo dr'zi v rökí, doli sze prig-ne k etómi nevolnómi csloveki i právi: Brat, jeli scsès, da ti nikaj lèpoga goriprecstém z biblije? Voják pa odgovori: tak prevecs szam trüden i rad bi pio malo mrzle vodé. Dühovnik je odísao i za krátki csasz prineszé vodö; gda sze je oranyenec nápio, znôva sze oglászi i ercsé: nikaj méhkoga mi denite pod glávo. Dühovnik zdá szvoj máli kaputec vküperszprávi i kak vonkis ga dene pod glávo tomí vojnikí. Szamo nikso odévko da bi escse meo, ár mi je mrzlo. Dühovnik zdá fá dá szvoj zimszki kaput i polo'zi ga na toga csloveka. Gda je vsze tó opravo, oglászi sze té oranvenec i ercsé nyemi: Csi vu toj vasoj knigi jeszta kaj táksega, stero csloveka na táksa dobra csinënya nadígáva, ka szte vi z menom csinili, té bi jasz rad poszlúso tó lèpo cstenyé.

Szvetzski titulus.

Vatikán, ali rimszki-pápa, kak nájvísesnyi poglavár vszé katolicsánov je në dávno z ednim szvojim zrendelüvanyom vszem kardínálsom, püs-pekóm i pomo'znim püspekóm prezviseni (eksze-lenciás) titulus podelio. I tó titulus sze dosztája escse tüdi vszákoga pápinszkoga nunciusa.

Tak právi Vatikán.

I ka právi Jezus?

„I lübjio prëdnýa szedala pri vecsérjaj i prednye sztolce vu szpráviscsaj. I poklányane na placáj i naj sze zovéjo od lüdi: Mester, Mester. Vi sze pa ne zovte Mester. Ár je eden vas Mester, Krisztus, vi szte szi pa vszi bratje. I nikoga za vasega ocsó ne zovte na zemli. Ár je eden vas Ocsa, ki je vu nebészaj. Niti sze ne zovte za Mestre. Ár je eden vas Mester, Krisztus.

Ki je pa najvéksi med vami, naj bode vas hlápec. Sterikoli pa sham szebé zviszi, ponizi sze i sterikoli sham szebé ponizi, zviszi sze.“ (Mt. 23, 6 - 12).

Krisztusov evangelium.

Velika vno'zina lúszta csáka na ednoj 'zelezniskoj sztanici Gandhija, domácsega vodítela indijszkoga národa. Kak 'zeleznica notri pride na sztanico, vszáki cslovek szamo nyega scsé poszlúsati. Kak dolisztópi z vagona, z szvoje zepke vóvzeme eden Nôvi Zákon i goriprecsté Jezusovo predgo na gôri od ti blájzeni. Té Jezusove récsi niti ne razlága, szamo telko právi lúdém: Csinte i ravnajte sze po eti recsáj.

Poglednite toga csloveka, ki je escse poganszki i dónok bole postúje biblijo, kak doszta krsztsanszki lúdi. Poglednite toga csloveka, ki sze je na europszki vizsiki soláj vcsio, ki je znameniti indijszki voditel i poznan na celom szvéti i dónok ga je ne szram szvoj národ k Bibliji pelati.

Doszta bojázlivi i mlácsni krsztsanov, med nyimi túdi evangelicsánov sze lehko vcsi od Gandhija.

Szvétoaga Dúhá mocs.

Eden bogati cslovek je na riszálszke szvétke pitao szvojega dúhovnika: Jeli jeszte Szvéti Dúh i csi jeszte, kaksza je nyegova mocs? Prvle liki bi nyegov dúhovnik odgovor mogao dati na tó pitanye szo sze ódprle dveri i vu kancelájó je sztópila edna szziromaska 'zenszka. Prisztópi k dúhovniki ercsé: Szvoj vcserásnyi szlúz szam prineszla za Szzirotinszko hi'zo, né je doszta, ali dúsa me je gnála, naj nikaj dobroga csinim. Gda je tá 'zena odisla, té bogati cslovek etak ercsé dúhovniki: Zdá 'zé túdi jazs obcsútím Szvétoaga Dúhá mocs i edno veliko sumo je darúvao szzirotinszkoj deci.

Dolidévanye grúntnoga kamna

nôve evang. cêrkvi v-Dolnji Lenčavi 1931. aug. 9-ga.

Z-telko vréli 'zelény i z neobrúdnoga grúntanya sze je poródo nazádnye veszélja i radoszti dén, steri nepozábleni osztáne v-toj máloj Lendavszkoj gmajni.

Lépi nedelszki den je búo, szamo je vroszina bila velka. Velka vno'zina lúdi je csákala 'ze, gda szo sze okóli trétje vóre pripelali g. Kováts sinyor i g. Luthár püconszki dúhovnik. Ouszvétek sze je ob 4 vóraj zacsnó sz „Trdi grád...“ peszmov. Potem szo g. sinyor z-molítvov zacsnoli szvojo predgo, stera je velko navdúsenoszt zbúdila pri poszlúsávcaj.

Za nyihovov predgov je z evang. i kat. mladézni sztojécsa dalárda pod vodsztvom g. Adler

Miksa izr. kántora edno lépo peszem popêvala.

Potem szo g. Luthár, püconszki dúhovnik sztópili na predganco i „Radoszti i veszelja den je obszijo dnesz obri ete mále gmajne...“ recsámi szo zacsnoli szvojo szrcégibajocso predgo, stero szo escse i oni z-veszeljom poszlúsali, kí szo szlovenszki né razmili.

Gori imenúvana dalárda je popêvala pá zmész dúso zdigajócso peszem, za sterov szo dományi dúhovnik, Skalics predgali. Gda szo od toga gúcsali, kak sze je tá mála gmajna od szvojega rojsztva 'ze pripravlala k cerkev-zidanyi, z-kaksim hrepenenjem, i nazádnye z-Bo'zov pomocsjov i z-pomocsjôv szvoji verebratov i túdi drúge vóre dobri lúdi je nazádnye zadobila té lépi ószvétek, steri sze tak vidi, kak edna lépa szenya, te je malo ócsi osztalo brezi szkúz. (Zdrzéték té predge na vecsi 'zelénye naprê prineszémo.)

Lépi ószvétek sze je z-molítvov, sz blagoszlávlanyem i namesztodévanyem grúntnoga kamna zaklúcso. V grúntni kamen je djáno nikaj penez i historia D. Lendavszke gmajne od zacsetka reformácije i iména, kí szo na cerkev aldúvali.

Ouszvétek sze je vszakomi povido. Vnogo drúge vóre lúdi je biló navzócsi i escse vecs bi ji biló, csi ne bi bila táksa vroszina. Z drúgi nasi gmajn szo túdi bili nisterni goszti, najvecs z-püconszke gmajne.

Pri Pojbicsi je szkúpna jú'zina bila, na steró je okóli 50 oszob vzélo tao i jáko dobro szo sze csútili med veszélím razgovárjanyem.

Pri toj priliki zahváliti mámo g. sinyôri i g. püconszki dúhovniki, ki szta za szvoj trúd nikaj né zelá; i g. Benko sen. inspektori, ki szo za auto zracsunano takszo na cerkev dáli i lépa hvála sze dosztája g. Adler M. izr. kántora, ki szo po vecseráj trúd némilúvajócsi návcsíli v pár dnévaj dalárdo na dvé lépivi peszmi.

Pri ószvetki je 1010 Din. offertoriuma biló. Hvála vszém daritelom! N.

Escse nikaj! Na nas lépi ószvétek i na predge, sz-sterimi szmo bratszko lúbézen glászili, szmo na Velko Meso csúden odgovor dóbili v lendavszkoj r. kat. cêrkvi, steroaga niti vórvati nescsemo, ka bi isztina mogla biditi, ali lúdje vszepovszédik gúcsijo. Tak sze je prej predgalo, ka katolicásnje, ki k-nasoj cêrkvi pomágajo, grésijo, nezvelicsajo sze itd. Nescsemo nekrivicno szóiditi nikoga, záto szmo sze z-ednim píszmom obrnoli k-szamomi onomi predgari za volo in-

formácije, ali odgovora nê. Radi bi sze ogvüsali, ka je nê isztina, csi je pa, záto sze tüdi ne szrdimo, ár nam zrêle pámeti dobroga szrcá kat. bratje záto dale pomágali bodo i tüdi nam pomágajo.

Ne szrdimo sze, ár nász je Jezus Krisztus tak vcsio, ka sze i za nase nepriátele moliti moremo, kak sze je On molo tam na kri'znom drêvi: „Ocsa moj, odpüszi nyim...“ Skalics S.

*

Vrsac. Aug. 23-ga je polo'zeni grüntni kamen za evang. cérkev. Na ôszvetnoszti szo tao vzéli zvôn szvetécsé gmáne zasztôpniki cerkveo, politicsne i vojaske mésztné oblászti, vecs drüstv z-sinyorije i z-szôszedni far. Po zvršenji molitev i predg szo grüntni kamen blagoszlovili z návadnimi omrics vdárci i govorami ev. sinyor; zanyim mésztni pôrgarmester, potom brigadnigeneral meszta. Zátem szo naszledívali dühovnicke vszê ver: szrbszki, katholicsanszki dühovnik, izraelitanszki rabinar. Eta lêpa harmonia rázlocsní vadlúvány je globoko obhodila vsze navzôcse. Poszebnó obcsütnoszt szo napravile recsi katholicsanszkgoga dekan dühovnika. Tak je bilo v Vrsaci (v Banáti), kak szmo tô zvedili z „Neues Leben“ lízta.

Rázlocsní máli glászi.

Radoszti glász. „Známo pa, ká onim, ki Bogá lúbijo, vsza na dobro szlú'zijo.“ (Riml. 8, 28)

Instalácija nasega púspeka. Ouszvetno v csésztszpelanye nasega prvoga, ednoglászno zebránoga i od Ny. Vel. kralá Aleksandra I. potrdjenoga púspeka, Dr. Popp Filip zagrebecskoga dühovnika sze bode 22. szeptembra t. l. zvršávalo vu Zágrebi vu nasoj cerkvi. V-csésztszpelanye bodo oprávlali Dr. Rendtorff Henrik púspek Mecklenburg-Schwerinszke orszacske evangelicanszke cerkvi. Nazôcsi bodejo cerkevni zasztôpniki zvônzski országov, kakti Dr. Geiszler Bruno generalniszreter Gusztáv Adolf drüstva z Leipziga; nadale Dr. Jörgensen Alfred z Dániije, kak tüdi zasztôpnik Lutheranszke szvétovne zvêze; nadale Dr. Keller Adolf z Svicarszkgoga, kak president Europszke centralne cerkevne pomo'zne akcije; nadale profesor D. Dr. Völker Karoly, dekan Becsinszkgoga teologicznoga fakulteta; nadale sztolne cerkvi prépost Dr. Wellner Lars z-Svédije; Dr. Stören púspek z-Norvégije; D. Schenner visji cerkevni tanacsnik z-Csehszlovakije; zvôn tê escse nazôcsi bodejo zasztôpniki evangelicanszke cerkvi z-Ausztrije, z-Erdelyszkgoga, z-Francuzkoga, z-Vogrszkgoga

i z-drúgi országov; nadale vszi nasi sinyorje i doszta nasi dühovnikov. Ouszvetna Bo'za szlú'zba sze ob 9 toj vöri zacsné. „Tô je te dén, szteroga je szpravo nam Bôg. Veszélmo sze ino sze radújmo na nyem.“

Orszacszi cerkevni gyüflés bode od 21-23. szeptembra t. l. v Zágrebi. Pod razprávlanye pride doszta cerkevni dugovány.

Szeniorátna szpráviscsa. Bácskajszka sinyorija je aug. 19.-ga méla szvoje rédnó szpráviscsé v Novom Szádi, — banatska sinyorija aug. 9-ga v Pancsevoji —, sinyorija v-Szloveniiji pa szept. 13 ga v Maribori. Ob toj priliki je bio instalíran nôvi inspektor mariborszke cerkevne obcsine, odvetnik Dr. K. Kieser.

V Banjaluko je za nôvoga dühovnika ednoglászno zebráni Neuman János kaplan z Zágreba.

Zágrebszka fara sze na veliko pripravla na pridôcse ôszvetnoszti v csésztszpelanya nasega prvoga púspeka i II. orszacszkoga cerkevno szpráviscsa. Ze je zgotovleni na farof cözozidani drúgi stok. Na drúgom stoki bode prebivaliscse farara i púspeka. Na prvom stoki, steri je temeljno renovirani i z-tála prezidani, bodo dühovniske i púspekove pizsárne. Cérkev je tüdi renovirana i v-zotrêsnym táli znôvics vözmálana. Célo zidanye i renoviranye je kostalo vise 600,000 Dinárov. 22 ga vecsér fara bankett dá kotrigam cerkevno szpráviscsa i csasztnim gôsztam.

Dári na D. Lendavszko evang. cerkev.
a.) V gmajni szamoj: z-D. Lendave Rituper János 1000 D., Fritz István z'zenov 580 D., vd. Gállits Tamása 500, Stickel Eva 150 D., † Simon Tamás 50, vd. Vütek Julija 50 D; z-Dolgavasi Sável Károly-Krányec Mária 5 Dol. i 1 Peso, Ments János 300 D., Unger Dénes 100 D; z-Csakovca vd. Sipos Józefa 300 D; z-Kapce Horvat Irena, roj. Lippai 100 D, Vuk Fencova 100 D; z-M. Središča Doborios Józef z'zenov 100 D; Vukan Sándor G. Lakos 135 D; Hujsz Józef Motvarjevci 50 Din. Vszevküper 3805 Din. — b.) Zvün gmajne: Toplak Józef Petánci szteszani lész v-vrêdnoszti ok. 3500 D., Vogler Józef Motvarjevci lész za rust v vrêdnoszti 2500 D., Kmečka Hran. i posojilnica v Predanovci 1000 Din., Prekmurska Banka M. Sobota 500 Din., Kri'zevszka Hranilnica 100 D., Benko Józef sen. inspektor 400 D., z-Dolgavasi kat. bratje szo k cigli foringo dáli v-vrêdnoszti 1185 D., tüdi szo dáli foringo k-leszê v vrêd-

noszti 100 D; z-Gederovec Krányec Peter 200 D, Stiván Ferenc 100 D; z-Krajne Szocsics Kálmán z'zenov 100 D; z-Csakovca Ascherl József 300 D; Od Prekm. ev. podpornoga drústva 5000 Din. — c.) Na szvétek dolidévanya grüntnoga kamna je 1010 Din. offertoriuma prislo vküper. — Goszpodin Bôg naj sztôkrát povrné nazáj vszakomi dobroga szrcá dariteli! S.

Glávno szpráviscse Gusztáv Adolf drústva je od 13. do 15. szeptembra vu Osnabrücki (szevernozáhodna Nemcsija) teklo doli med velikim tájlemányem. Med drúgim je Dr. Paul, imenitni profesor historije z-Greifswalda napredávanye meo od „méra v Osnabrücki“ (po 30 létnoj bojni 1648.).

Radkersburgszke nôve evang. cêrkvi poszvetsenye szeptembra 27 ga bode.

Lêpi grobszki kamen i grobnico je dao posztaviti i napraviti na polanszkoin brútivi Czippott Ivan 'zupán i obcsinszki kurátor za szvojo familijo. Vu toj nôvoj grobnici szo najšli zádnyen pocsinek nyegovi 'ze dávno vöpreminyeni sztaristye i na szprotoltye t. l. tak tragicno vöpreminôcsa nyegova drága csi Gyergyékova Czippott Amália. Tüdi on szam 'zelè z-szvojev tüvárisicov vrét ednôk vu toj grobnici szpati szvoj szmrten szén. Blagoszlovitev grobszkoga kamna i grobnice sze je szept. 10 ga odprávilla med velikim i globokim tájlemányem. Bo'zi angyelje naj verosztújejo nad tisztimi, ki vu toj nôvoj grobnici nájdejo szvoj zádnyen pocsinek.

Turobni glászi. Na ráno vdovinsztvo je tü nihao szvojo mládo lêpo tüvárisico i na szirotinsztvo szvojeja szineka: Rituper József v-Markisavci. Dugsi cajt je vehno, ali dober Bôg je vu nyegovo díso nikso veliko vüpazen vcêpo; szploh szí je nè miszlo na szmrt, vedno je od odzdravlénya gúcsao. Szamo 32 lét je 'zivo. Augusztusa 12-ga szmo ga szprevodili med britkimi szkuzami na nyegov grobszki pocsinek. — Augusztusa 12-ga je tü nihála ete nevolen szvét Cserni Franciska v Szebeborci, sztara 72 leti. — Aug. 18-ga je dokoncsao szvoj 'zitka be'záj Bernyak Stevan v Lemerji, sztar 67 lét. — Aug. 29-ga sze je dokoncsao szfaljeni 'zitek Vuacsak Franca v Pu'zavci, nyegove sztaroszti 69 leti. — Szept. 2-ga sze je rêsila szvojeja sztrasnoga trplénya Pajcsicsova Grof 'Zu'za v Puconci, sztara 55 lét. — Szept. 4-ga je domô odisla Lebar Anna v Dolini, sztara 75 lét. — Lêpoga trôsta jedinoga szvojeja szineka je zgúbo szept.

13-ga Krányec Sándor ogengaszilni poveljnik v Krnci. Te zdrzen, vrli, 9 lét sztar solár, Károly je po pár dnévnom teskom belégi nihao tü vu nezgovornoj 'zaloszti vsze szvoje lüblène. — Rávnokat iszti dèn je mrô Barbarics Béla z-Gorice, sztar 5 lét. — Naj májo vszi eti vöpreminôcsi szladtek grobszki szén i blázeno gorisztanényel Nyè 'zalüvájôcsim pa naj dá vszega trôsta Bôg vu nyegovoj szvétoj völi szí pocsinôtil!

Evangelicsanszki Kalendari za 1932. leto je 'ze vu deli. Sto scsé djászti v nyega kakse naznanüvanye, proszimo tó kém prvle notriposzlati,

Dári na Diacski Dom: Titán Ivan š. ravnátel Kupsinci 10 D, Celec Stevan kurátor Szebeborci 20 D, Szedonya Stevan Gorica 20 D, Fartely Lajos Dolina 20 Din. Topla hvála.

Dári k-neszprhlivomi venci v szpomin na Luthárovo Fliszár Sarolto za Dijacszkoga Dôma stípendij: Cígüth Stevan Csernelavci 10 D, Vezér Géza Martjanci 50 D, Kodila Ivan Pecsarovci 10 D, Fartely Lajos Dolina 10 D, Szedonya Stevan Gorica 20 D, Bâc Rudolf M. Sobota 20 Din. — Nájszresnêsa hvála za té korine postüvanya!

Szamovolni dári na goridr'zánye Düsevnoga Liszta: Ritoper József i Pôcsics Ferenc Tesanovci 5—5 Din, ml. Boldi'zár János Salamenci 4 Din, Lukáts Sándor Puconci 2 Din, Bencsec Árpád Lemerje 40 Din, Külits Jánosova Brezovci 10 Din. — Radi bi nadaljávali! Szrdcsna hvála!

Jubileumszko nabèranya na Gusztáv Adolf drústvo je prvo leto vözaneszlo 340.000 Markov. V Puconszkoj fari je v drúgom leti do 1. szeptembra vu dvöma ladicoma vküpprislo na té cio 373-80 Din.

Anglêsko i zvönesnye tüváristvo za Biblije je szkoncvalo, ka vu Spániji 100 jezero novozákoyszki szpizov dá vönastampati po spanyolszkom jeziki, naj tüdi vu etakso formo na pomocs bode tamosnyemi evangelicsanszkomi delanyi, stero je do tegamo pod nezgovornov potèzenosztjov sztalo.

Od 1492-ga leta to prvo 'zidovszko zdávanye je zdâ bilo v Spániji. Od csasza Torquemadav sze je 'zidovszki pár nè mogao zdati na spanyolszkoj zemli. Ta nôva republika je zdâ dovolila, ka szí je Moses Cahan za 'zeno vzeo Rachel Venituro. Ár 'zidovszkoga rabinara nega v Spániji, z-Maroke je prisao prêkmorja rabinar, ki je opravo zdávanye.

Evangeliomszke vere ino cérkvi obcsinszki prigodi.

Naprèdàni po

KARDOS JÁNOSI Hodoskom dŰhovniki.

Ali on je v-1519. leti mrô. Sto bi sze meo zdâ 'ze za caszara zehati, tô je pitano. Do ednoga casza je vsze v-negvŰsnoszti viszilo; ár szta dvâ zmo'zniva poglavnika szégala za eto, najszvetêso korôno vrên ena onoga — vnŰk Miksa caszara, I. Károl, spanyolszki, i I. Ferenc francúzki král. Zebrancsi szo 'ze szkoro gvŰsno szkoncscali, kâ z-nyidva nieden nede, nego te obcsinszko postŰvani môder Fridrik, Saxonie poglavnik. Ali on je csészti ete gorivzêti nikak nêsteo, nego je ednáko vöpvodao: „Mí, praj zmo'znoga caszara potrebŰjemo; i jasz nepoznam nikoga, ki bi sze vu tom táli k-spanyolszki králi priglihávati mogao.“ I tak je ete, rávno te escse szamo devetnájszet lét sztar, zmo'zen mladénc, pod iménom V. Károla, za caszara zebráni. On sze je poglavniki Saxonie za trdno dolizavézanoga i zahválnoga szpoznao i globoko ga postŰvao; po kom je na mlin Luthera pá dobra voda gnána!

Eck nika nêdoprineszŰvisi, nazâ, sze je vrno v-Rim, gde je Luthera vu tak sztrasno csarnom obrâzi doliszpiszao, da je pápa precí preklétsztva bullo dao vö prôti nyemi, stero je Eck zevszov radosztjov v-nemski orszâg neszao i vszêm kâ zao, 'ze naprè sze hválŰvisi, kâ 'znyôv protivnika szvojega zagvŰsno vu práh zaklácsi i na nika szprávi. Vu nyè je trdno zapovédano, naj sze vsza píszma Luthera zé'zgéjo, on pa szam, csi cseresz sésztdeszét dnévov vész szvoj návuk nazâ nebi vzeo, sze z-naszlednikmi szvojimi navkŰpe naj v-Rim posle.

Luther szam je prekenenye eto z-cêle dŰse zavrgao, geto je gvŰsen bio, kâ pod bo'zov obrambov sztojí. „Jasz dobro znam, velí on, kâ je Bôg, kí vu nébi prebiva i vsze prigode od veka ravna i etoga dugoványa zacsétek, tekáj i konec naprè prevído. Ete konec csákam jasz i kakgodi szí szpádnoti má kocka, tô mené negene. Ni eden liszt neszpádné z drêva brezi vôle nebeszkoga Ocsé na zemlo, z-kelikim menyé szpádnemo mí, zvôntoga, csi nasz on scsé vr'zti.“

Vu pôdnésnyi nemski dr'zélaj, gde je pápa escse nájvecs verníkov meo, szo sze z-Eckom navkŰpe vnôgi zbo'zni lŰdjé radŰvali, csi nyim

je Luthera kak mantrati mogôcse bilô; ali nê tak vu pônoczni dr'zélaj, gde szo 'ze szkoro vszi na sztran Luthera sztôpili, i Ecka lepô vözbêszili. Vu vnôgi mészta szo bullo raztrgali i v-blato zaklácsili i obloke Ecka notrizlŰcsali i v-Lipsii szo nyemi solszki mladénci escse i z-szmrtjov protili, csi odnet precí vö nebi vandrao.

Vu násztaji eti je z-sztráni Luthera gvŰsna zadovolscina vcsinyena! ali nyemi je vsze tó escse zadoszta nê bilô. Ár je on trdno zbantŰvani, kâ szo protivnici nika píszem nyegovi zé'zgalí. Na zájem je on mocsno goridjao z-protivnikmi szvojimi príszpodobno csiniti i ocsiveszno je vö dao prekricsati, kâ 10-a dnéva proszinca 1520. leta, pred pôdnévom ob devétoj vöri pred Wittenberga Elsterthor zvánimi vráti bullo pápe zé'zgatí má. Nezracsunana vno'zina lŰdsztva sze je na tó vkŰpszprávilá. Naszlédnye sze je szkázao i Luther od seregov solszki mladéncov szprevájani, gde je gotovo grmado vŰzgao i bullo z-etími recsmi gorivrgao: „Geto szí ti razdreszelila szvétoga bo'zega; naj razdreszeli i pocera tebé vekivecsni ogen!“

Luthera sztopáj ete je velike znamenitoszti bio; ár je on 'znyim vszo pokornoszt pápi náveke goripovedao: na zmírjenye sze je vecs niti miszlíti nê dalô. Luther nazásztôpiti vecs nêdalô. Luther nazásztôpiti vecs nê mogao: nyemi je ali obládati, ali vésznoti potrebno bilô. Tak dalecs prignati zná neszpametna szila zmo'zni szvéta za nika stímanoga sztálnoga szlŰ'zbenika ísztine ino pravice!

7. Wormszko orszâgsko szpráviscse.

Nakeliko je zevreo pápa zdâ prôti Lutheri, sze je hitro szkázalo, gda bi k-ednomi hípi dvâ mó'za poszlao k-Fridriki, z-tém osztrim povélényem, naj sze vsza píszma Luthera precí zé'zgéjo, on szam pa zvezani v-Rim posle. Ali pápin-szkíva derasa szta té odgovor vzelá, da, csi je Luther ka nepravdenoga vcsino ali píszao, naj ga pápa po zevcseni, pobo'zni i nepotvarjeni mó'zi i na bátrivnom meszti pod odgovor vzéti dá; ár csi sze neposzlŰhne i za krivoga nenaide, ali pravdeno neobláda i neoszôdi; knige nyegove sze nemajo zé'zgatí. Razmíti sze dá, kâ sze je tak ednáki odgovor nájemnikom rimszkim níkak nê vido.

Medtém je Károl caszar v-1521. leti orszâgsko szpráviscse dr'zao vu Worms várasi, na stero je i zebránika Saxonie pôzvaó, ki bi i Lut-

hera naj z shebom pripelao, vu koga dugoványi bi she tanács dr'zati meo. Zebranik je 'ze teda szrecso Luthera z-szrdca 'zelo; záto je nazâpíszao, naj she od tak nezogodnoga poszelsztva odvé'ze. Ali gda bi Luthera szamoga opítao, jeli bi meo volo vu Worms idti, csi bi ga caszar pôzvaó; on je hitro odgôvoro: „Csi bom zváni, escse i bete'znoga bom she, nakeliko od méne viziti má, tá dao pelati, csi kak zdrav tá pridti nebi mogao; ár je zvôn dvojnoshzi, kâ she od Bôga zovém, gda me caszar zové. Csi oní dugoványe eto z szilov scséjo szkoncsati, liki she zdí; tak je na Bôga trbê zavüpati 'Zivé i kralü je escse on, ki je te tri mó'ze v-ognyenoi pécsi zdr'zao. Csi on mené zdr'zati nescse, te she z-glávov mojav hüdô goditi má, nakeliko she ona k Krisztusovoi prigliháva, ki je z najvéksov szramotov vöszkoncsani. Tô je hoténye i stimanye moje. Miszlíte szí vsze od méne; li tô nê, kâ bi odszkocsiti ali ka nazâvzétí steo. Odszkocsiti nescsem i escse tèm menyé ka nazâvzétí; tak mi naj pomozí moj Goszpon Jezus: ár mi je ni edno nê mogôcse, brezi vnôgi dús blázensztva i zvelicsanya gvüsné pogübeli!“

Naszlêdnyé nyemi je od caszara vödöbleni gvüsen szprévod i navküpe je vzéo i pozváni liszt nyegov, pôleg steroga bi she cseresz eden-dvajszteti dnévov v Worms pred nyega meo posztaviti, z-etím napiszkom: „*Postüvanomi, prijêtnomi, pobo'znomi Luther Martin doktori, augustinzskomi baráti.*“ — Kak csesztô pisejo i gucsíjo lüdjé celô nacsí, kak miszlijo i obcsütíjo! — „*Veri, ali komi, vidí!*“

Gda bi she Luther na pôti szprávlaó, escse ednók je obino prijátela szvojega Melanchthona, i zevsze düse ga je prozso: „Csi, praj, jasz nazâ ne pridem, i protivnici me vmoríjo; primárjam te, lübléni brátec, ne hényaj vcsiti, i osztani kre isztine. Tecszasz pa delaj i meszto méne, geto jasz nemrem eti bidti. Záto je ni za méne nê velki kvár, li tí osztani eti. Vu tebi goszpôd escse zevcsenêsega vojnika má.“

Etak je Luther, od szprévodnikov szvoji okôlivzétí, vu oní kocsüjaj sô v-Worms, stere nyemi je k-tomi cili wittenbergszki tanács darüvao. I kakse sztsizkávanye lüdsztva na pôti etoj, kamakoli je prisao! Na mile zemlê szo hitili vszi, da bi vidili mó'za onoga, ki je pápi tak szrdcsno vöcsi sztano. Vszi szó ga meszto bo'zega

csüda preszámnali i na tom bili, da bi szí kakse znaménye od nyega obdr'zati mogli. Gda bi she on k szvojemi lüblénomi Erfurt vársi pribli'závao, veliki sereg nyemi je prisao próti; na konyi i peski, dvê mili zemlê. Vu vársi szo she kocsüje komaj z-meszta genoti dalé. I tecszasz szo nyemi nê dáli mira, dokecs nyim je predge nê dr'zao; i pred kaksov vno'zinov! Ali v-Eisenachi je obete'zao, i pri vszem tom dönok dale potüvao, csi szó ga taki vnôgi opominali, naj neide dale; ár ga vu Wormsi na práh ze'zgéjo. Vsze zaman! — on je z-nepresztrasenim dühom odgôvoro: „Naj szí, praj; taksi ogen naló'zijo protivnici moji, steri de od Wittenberga do Wormsa nébo doszegüvao, jasz bom dönok sô vu iméni goszpodna, naj Krisztusa vadlúvati i vsza na nyega zavüpati morem.“ Nablüzi k-Wormsi je od prijátela nyegovoga Spalatina, szkrovnika i dvorszkgoga popa zebranika poszelnik prisao, ki bi Luthera opômeno, naj neide v-váras i naj she neszühne vu tak veliko pogübel. Ali on nyemi je té odgovor poszlaó nazâ: „Csi bi, praj, teliko vrágov bilô v-Wormsi, kelko cigla na sztréhaj, dönok bi notrisô.“ Na etoj pôti je szpravo on to lépo, krepko peszem: „*Trdí grád je nas Bôg zmó'zni*“, 'z nyé nôtov. navküpe; ár je on i cerkevno muziko popolno razmo.

Etak je on v-1521. leti, 16 ga dnéva velkoga trávná sô v Worms váras. Pred kocsüjami nyegovimi je caszarszki poszelnik gezdo; doszta kocsüj i konyenikov, ki szo ga na pôti doisli, szo ga naszledüvali; i vise 2000 lüdsztva she je za nyim tiszkaló notri do sztána nyegovoga. Drügi dén v-zorje je prisao k-nyemi redovník országa, z tèm pozványem, naj she po pôdnévi pred lice országszkgoga szpráviscsa posztávi. Vu vözrvananom hípi je szam redovník prisao pá po nyega. Kakse sztsizkávanye lüdsztva znövics! Vilice szo napane bilé, niki szo na sztrého plezili, drügi vsze obloke ramöv oblegli. Ali z etak tábm szo ga zaman selüvali viditi; ár je zavolo sztsizkávanya lüdsztva za rami i po püngradi pelani prék k országszkgoj palacsí. Eti je pred dverami te velike híze doszta konyenikov sztalô, z-ki eden poglavitési Frundsberg Gyüri, ga je po plecsi kúkao i z-krotkím glászom etak erkao: „Barátek, barátek! ti she zdâ na takso bojno pripravlas, k-steroi szpodobne szem jasz i vnôgi drügi voj escse ni v-tom návjéksem ognýi nê bojüvao. Ali csi szí na dobroj pôti i dugoványa tvojeja gvüsen, tak idi vu bo'zem iméni i trös-taj she z tèm, kâ te Bôg ne osztavi!“ (Dale.)